

Әсіресе кеңес үкіметі кезеңінде шығып тұрған басылымдарда жарияланған макалалардың, олардың көтерген мәселелерін қазіргі кезеңге қажетті негізде қайтадан сараптап, журналистика факультетінің студенттеріне ұсыну керек.

Ол қандай мәселелер?

Бірінші мәселе – қазақ жерінің жеке меншікке сатылмауы. Біз белгілі қоғам қайраткері, саясаткер, ұлт жана шыры, публицист Әлейхан Бекхановтың қазақ жерін жекеге сатпау туралы айтқан ұлы қағидаларын қазргі кезде тез естен шығарғанға ұқсаймыз. Қазіргі кезде ауыл-шаруашылығы жерлері жеке меншікке сатылғаннан кейін, көрінген акшасы бар азаматтар өзен, көл, тау маңындағы шұрайлы жайылым жерлерді сатып алыш, жан-жының қоршап, жайылымға мал, пайдалануға адам жібермеуде. Бұл жерді жеке меншікке сату туралы заңынң қате қабылданғанын және оның дұрыс еместігін ашық көрсетіп отыр.

Екінші өзекті мәселе – жерді, кеңес үкіметі кезіндегідей, қоғам болып, бірлесіп колективті тұрде пайдалану. Кеңес үкіметі кезеңінде ауыл-шаруашылық жерлері колхоз, совхоз түрінде колективтік-ұжымдық пайдалануда болды және ол шаруашылық ұжым өзінің эффективтілігін, интенсивтілігін, өміршендігін іс жүзінде дәлелдеді. Қазақ елі ауыл-шаруашылығы өнімдерімен тек қана өзін қамтамасыз етіп қана қоймай, бүткіл кеңес одағынан өнімдерін экспорттап отырды.

Ал қазіргі кезде жеке меншік шаруашылықтардың мемлекеттің ауыл-шаруашылығы өнімін көбейту бағдарламасын орындаі алмай отырганын анық көріп отырмыз. Қазіргі кезде, отырмыз. Қалған 70 пайыз ет Аргентина, Бразилия, Қытай, Монголия сияқты мемлекеттерден экспортталады.

Үшінші мәселе – өнеркәсіп, ауыл-шаруашылығы өнімін мемлекеттік-коллективті бірлестіктер арқылы (колхоз, совхоз) жоспарлы тұрде өндіру. Қазіргі кезде колхоз, совхоздар таратылғаннан кейін негізінен ауыл-шаруашылығы күйзеліске ұшырады. Әсіресе ауылда жұмыссыздық өте үлкен белен алды. Қазақ халқының әлеуметтік жағдайы күрт нашарлап кетті. Ауыл жастары үдерे қалаға көшіп, урбанизация процесі күшейді. Олар қалада да жұмыс, баспа таптай, соның негізінде қазақ халқының қаржылық-экономикалық мүмкіндіктері күрт төмөнделгені ешкімге жасырын емес.

Төртінші мәселе – жалпы ұлттық идеология. Кеңес үкіметі кезеңінде «Жер – кедейлерге, үкімет – халыққа» деген идеологияны баспасөз құралдары ерекше ту етіп көтергені белгілі. Ол идеология қарапайым халыққа түсінікті болды, сондықтан бұқара халық оны жаппай қолдады.

Қазіргі кезеңде жалпы ұлттық идеологияның болмауы халық санасына күйзеліс экелді. Әсіресе қазақ халқы арасында вакхабизм, егова, баптизм, католицизм, индуизм, кришнаид, христианство сияқты өз ұлттымызға жат діни идеологиялар ерекше белен алыш, қолдау тапты.

Яғни, жоғарыда көтерілген мәселелерді шешу процесінде кеңес үкіметі өз ақпарат құралдарын қалай пайдаланды, міне осы сұраққа біз шешім іздең, табуға тиістіміз. Өткен кезеңдегі мақала-материалдарды осы кезеңнің сұраныстары негізінде қайта қарап, сұрыптаған талқысынан өткізіп жас өкірманға ұсынуымыз керек.

Журналистика мамандығын таңдаған жас азаматтар қазақ баспасөзінің тарихы арқылы өзін толғандырған тарихи процестерге жауап табуға тиісті. Себебі бүткіл тарихи процестердің ең бірінші ақпарат, баспасөз құралдарының бетінде жарияланып, көрініс табатыны бәрімізге белгілі.

Сонымен қатар қазақ журналистикасының тарихы туралы жаңа оку құралдарын студент қауымына ұсына отырып, журналистика факультетіндегі «Қазақ журналистикасының тарихы» пәнінің типтік оку жоспарындағы семестрлік сағаттарының санын, Білім және Ғылым министрлігіне ұсыныс беру арқылы, көбейту керек.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. У. Субханбердин «Дала уалаятының газеті. Әдеби нұсқалар. 1888-1902. - Алматы, 1994.

2. Ф. Оразай, Қ. Аллаберген, Ж. Нұсқабайұлы «Қазақ журналистикасының тарихы». 1996.
3. Х. Бекхожин «Қазақ баспасөзінің даму жолдары». 1964 ж.
4. Х. Бекхожин «Қазақ баспасөзінің тарихының очеркі». 1981 ж.
5. Б. Кенжебаев, Т. Коңжекеев «Қазақ баспасөзінің тарихынан». 1962 ж.
6. С. Козыбаев «Аудитория – весті. Казахстан. Очерки истории журналистики». 1984 ж.
7. С. Имашев «Зарождение коммунистической печати в Казахстане». 1961 ж.
8. У. Субханбердин «Лайқап». 1995 ж.
9. У. Субханбердин «Дала уалаятының газеті». 1989 ж.
10. У. Субханбердин «Қазақ газеті». 1998 ж.
11. З. Нысанбаева «Қазақ газеті». 1998 ж.

Муканова Г.К.,

к.и.н., доцент

факультета журналистики
КазНУ имени аль-Фараби

Муканов О.Н.

магистрант АГУ при Президенте РК

«МӘҢГІЛІК ЕЛ» И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНО-ИНОВАЦИОННЫЙ КАПИТАЛ В ПАРАДИГМЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Регион Центральная Азия, граничащий в восточной части с миллиардным Китаем, в 21 веке требует интеллектуально-инновационных инвестиций. В «сердце» Евразии аккумулируются, после распада СССР, ряд проблемных вопросов, решение которых позволит гармонизировать мировое развитие.

В условиях глобализации, в регионе фиксируется большой наплыв трудовой этнической иммиграции, в западном и северном направлениях. В прошлом такого рода вопросы решались путем договоренностей, на уровне правителей и четко исполнялись пограничными службами. Это очевидно при знакомстве с китайскими рукописями 18-19 веков, по фактам контактов с кочевниками (казахи, кыргызы) к западу от Китайской стены [1]. Современная ситуация требует научной разработки приоритетов. Рекомендации по эффективному управлению системой миграций, уместны в рамках Международного Гуманитарного форума.

По поводу «закрытых» регионов, или не имеющих выхода к океану государств, уместна апелляция к опыту Австрии, европейской страны, не имеющей выхода к океану. Логично сопоставить исходные условия Центральной Азии с практикой регулирования миграции в Сингапуре – страны, непосредственно соседствующей с Китаем. Транзитные мигранты доставляют немало хлопот правоохранительным и консульским органам. Что должно брать в основу политики регулирования? Как выстроить стройную систему согласования деятельности служб и экспертов /миграционная полиция, МВД, МИД, ученые-социологи, демографы, независимые журналисты, блоггеры/?

Выработка рекомендаций, инновационная подготовка кадров на базе исследовательских университетов, оптимизация системы госуправления внесут вклад в дело smart-регулирования /транзитными/ процессами. В данной связи, важно изучить особенности отражения в СМИ практики и политики Китая в системе миграций в регионе, сопоставить объемы кросс-культурных миграций: КНР - Центральная Азия – Европа, в отдельные исторические периоды.

Составляющие системы национальной безопасности: информационная, миграционная, правовая и др. Обратимся в историю. Общение народов вырабатывало лексику дипломатии. У якутов, к примеру, термин «посол» сохранил тюркский эквивалент: посол, посланник – «кылдыт киши» - то есть дословно «человек, который привез послание (письмо)», а дипломат – «саталлаах», «кәпсәтиләэх киши» - то есть дословно: «человек, умеющий вести разговор, переговоры», «умеющий убеждать». Слово «киши» - человек, h - якутский согласный звук,